

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1888, kl. 1 e. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande förbud mot import och tillverkning af margarin eller konstsmör m. m.

Med anledning af en inom Första Kammaren af herr Adelsköld väckt motion, n:o 36, hade utskottet den 10 sistlidne april i afgifvet utlåtande hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ny författning angående kontroll öfver tillverkning och försäljning af konstsmör måtte varda på i utlåtandet närmare angifna grunder utfärdad, men enligt utskottet tillhandakommet protokollsutdrag beslöt Första Kammaren vid behandling af ärendet att till utskottet återremittera detsamma för att tagas i öfvervägande i sammanhang med den hemställan, som med anledning af åtskilliga inom Andra Kammaren väckta motioner angående konstsmör blifvit af sistnämnda kammares andra tillfälliga utskott i utlåtande n:o 29 afgifven och der- efter af Andra Kammaren bifallen.

Denna hemställan är affattad i 3:ne särskilda punkter af följande lydelse:

1:o) »att Riksdagen ville besluta, att uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte så fort ske kunde, utfärda förbud mot införsel af konstgjordt smör eller margarin äfvensom af oleomargarin»;

2:o) »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af förordning, hvarigenom bestämmes, att vara, som

under namn af »smör af mjölk eller grädde» i landet införes, skall, innan varan från tullverket till importören utlemnas, på dennes bekostnad af sakkunnig person undersökas för utrönaude, att varan icke utgöres af eller är uppblandad med konstgjordt smör»; samt

3:o) »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af förbud emot tillverkning inom riket af margarin eller konstgjordt smör.»

Utskottet vill, innan det ingår i pröfning af nu föreliggande frågor, förutskicka några erinringar angående konstsmörfabrikationens uppkomst, utbredning och nuvarande ståndpunkt samt dess betydelse på världsmarknaden.

Såsom torde vara bekant, uppfans konstsmöret af den franske kemisten Mège-Mouriès. Sjelfva anledningen till försöken att framställa ett surrogat för smör var så långt ifrån att vara betingad af någon önskan att genom tillhandahållande af en sämre vara under namn af smör tillfredsställa ett mindre redbart vinstbegär, att tvärtom dessa försök, som anställdes på uppdrag af sjelfva den franska regeringen, hade till syfte att åstadkomma ett smör, som för att vara användbart för flottan och armén vore mera hållbart än det vanliga och mindre underkastadt den härskna smak, som efter kort tid plägar framträda hos det naturliga smöret. Denna uppgift löstes äfven af den franske kemisten på ett sätt, som derefter ej blifvit af andra, hvilka sysslat med experiment i enahanda syfte, öfverträffadt. Det surrogat han framstälde var i sjelfva verket en produkt af samma beståndsdelar, som ingå i natursmöret. Det bestod hufvudsakligen af fett af samma djur, som lemna den till vanligt smör använda grädden, men, i stället för att fett af det lefvande djuret indrages i näringsomloppet och genom respirationen beröfvas sitt stearin samt derefter i smält form tillföres jufret, underkastades detta på mekanisk väg ungefär enahanda process. Förfarandet härvid anser utskottet dock ej nödigt att här närmare angifva, enär detsamma finnes af Andra Kammarens tillfälliga utskott, som behandlat denna fråga, fullständigt beskrifvet. Deraf och af hvad nyss blifvit nämndt framgår emellertid, att endast helsosamma och äfven i natursmör ingående ämnen äro afsedda att för tillverkning af konstsmör användas. Det af Mège-Mouriès uppfunna surrogatet stod sålunda natursmöret så nära som möjligt i afseende på så väl beståndsdelar som näringsvärde, i hvilket sistnämnda afseende det till och med

påstods öfverträffa natursmöret, samt hade framför detta fördelen af att kunna förvaras längre tid utan att försämras eller förlora något af sin smak. Dessa egenskaper hafva naturligtvis derefter ej kunnat gå förlorade, utan tillkomma ännu det efter Mège-Mouriès' metod framställda konstsmöret. Försök hafva visserligen blifvit gjorda, synnerligast i Nordamerikas förenta stater, att äfven på annat sätt och af andra ämnen tillverka konstsmör, men dessa försök hafva snart blifvit öfvergifna, då de produkter de lemnat varit allt för underhaltiga för att kunna uthärda konkurrens med Mège-Mouriès' uppfinning. Fabrikationen af konstsmör enligt dennes metod tog i följd häraf rätt snart ganska stora dimensioner, och det föll då ej någon regering in att lägga hinder i vägen för en så loflig och nyttig handtering. Tvärtom synes densamma hafva blifvit på allt sätt omhuldad, och sundhetsnämnden i Paris gaf den 12 april 1872 tillåtelse, att fabrikatet fick hållas offentligen till salu med vilkor likväl, att det ej såldes under namn af smör.

Men konstsmöret hade äfven en annan fördel framför natursmöret nemligen att kunna åstadkommas för betydligt billigare pris än detta, och denna omständighet uppväckte frestelser, som vinningslystnaden ej kunde motstå. Man började nemligen utbjuda konstsmör under namn af natursmör, ett svek som i anseende till de båda fabrikatens likhet lyckades förträffligt och inbragte dess utöfvare betydlig vinst. Detta förmådde emellertid regeringarna i de allra flesta stater i Europa att utfärda stränga lagar till förekommande af dylikt ofog, och dessa lagar, hvilkas hufvudändamål var att så väl till namn som yttre kännetecken i öfrigt så mycket som möjligt skilja konstsmör från naturligt smör, hafva också i det närmaste uppnått detta mål, så att konstsmöret småningom blifvit, hvad det bör vara, en handelsvara för sig, hvilken med naturligt smör icke har något gemensamt. Såsom sådan har densamma ock under den sista tiden fått en allt vidsträcktare användning. Ännu hafva icke tjugu år förflutit, sedan Mège-Mouriès' uppfinning såg dagen, och redan finnas i Tyskland 45 fabriker, som årligen tillverka 15 millioner kilogram konstsmör, och i Holland 60 fabriker med en årlig tillverkning af omkring 50 millioner kilogram. I Paris uppgick tillverkningen redan år 1875 till tjugu à trettio tusen kilo per dag. I Amerika tillverkades 1885 $17\frac{1}{2}$ millioner kilo. I Norge finnas 5 konstsmörfabriker, af hvilka en, som eges af firman Aug. Pellerin fils & C:o, ensam årligen exporterar omkring $1\frac{1}{2}$ million kilogram konstsmör, som anses för det bästa i världen och intager främsta rummet på den utländska marknaden. I Danmark finnes blott en konstsmörfabrik med ringa

tillverkning och i Sverige tvenne, den ena i Arboga och den andra i Helsingborg, af hvilka den sistnämnda eges af aktiebolaget »Baby».

Redan vid ett flyktigt betraktande af denna närings så hastigt vunna omfång och betydelse, varans goda och helsosamma beskaffenhet samt den prisbillighet, som gör dess användning möjlig äfven för den mindre bemedlade, hvilkens tillgångar ej förslå till anskaffande af det dyrare natursmöret, kan det ej annat än förefalla utskottet högst betänkligt att, på sätt föreslaget blifvit, undanrycka vårt land, som ingalunda lider brist på fattiga eller eger öfverflöd på lifsmedel, ett så kraftigt och sundt födoämne, utan att mycket trängande orsaker göra en dylik åtgärd nödvändig. Utskottet har af sådan anledning noga granskat och öfvervägt de skäl, som blifvit till grund för hvart och ett af de utaf Andra Kammaran godkända förslagen i ämnet åberopade, och härvid inhemtat, att det hufvudsakliga motivet för det föreslagna införselförbudet skulle bestå deri, att en icke ringa del af det i andra länder, i all synnerhet Amerika, tillverkade konstsmöret vore för helsa och lif skadligt.

Det kan visserligen icke förnekas, att konstsmöret kan vara utsatt för förfalskningar, hvarigenom skämda och för helsan skadliga ämnen kunna ingå deri. Men detta är en fara, som är gemensam för nästan alla födoämnen, hvilka hållas till salu, och gäller icke minst sjelfva natursmöret. Det är ingalunda omöjligt, att detta kan vara tillverkad af mjölk från sjuka djur, och det är numera bevisadt, att många af de farligaste infektionssjukdomarna såsom tuberkolos, skarlakansfeber m. fl. kunna öfverföras genom komjolk. Sundhetsinspektören doktor Wawrinsky, hvars omdöme i förevarande fall väl bör ega betydelse, anser konstsmöret »i sanitärt hänseende vara vida att föredraga framför månet så kalladt sekunda smör, som, illa beredt och härsket, är af en för helsan vådlig beskaffenhet». Samma auktoritet yttrar på ett annat ställe: »att förkasta allt margarinsmör, därför att renlighetens fordringar möjligen åsidosatts vid en eller annan fabrik — i Amerika, synes mig således ganska oegentligt, så mycket mer som varan i regel visat sig vara ett lika sundt och närande som billigt och eftersökt födoämne bland de mindre bemedlade klasserna i snart sagdt alla länder.» Icke ens Andra Kammaran eller dess tillfälliga utskott synas hafva förbisett eller velat bestrida, att konstsmöret, riktigt beredt, är ett oskadligt, godt och helsosamt surrogat för smör, men förmena, att någon garanti för dess ärliga till-

redning icke står att erhålla i fråga om sådant konstsmör, som från utrikes ort införes, utan endast beträffande det, hvars tillverkning föresiggår inom landet och är stald under fullt betryggande kontroll. I anledning häraf ber utskottet att få hänvisa till det förslag, utskottet i sitt i ämnet förut afgifna utlåtande n:o 12 framställt och här nedan förnyat till lösning af frågan, huru äfven nödig kontroll må kunna utöfvas öfver importeradt konstsmör, i hvilket afseende utskottet hemställt, att de kärl, hvori konstsmöret inkommer, skola vara försedda med namnet på den fabrik, der det blifvit tillverkad, och åtföljda af vederbörande myndighets intyg derom, att nämnda fabrik står under offentlig kontroll. Det låter ju ej gerna tänka sig, att, med iakttagande af dylika försigtighetsmått, ett af för helsan skadliga ämnen tillverkad konstsmör skall lyckas insmyga sig i landet. Få varor, som det är möjligt att förfalska och som i förfalskad tillstånd kunna vara för helsan skadliga, äro för närvarande underkastade en så noggrann tillsyn och en så sträng kontroll, ännu mindre har en dylik möjlighet hittills ledt till ett absolut förbud för en i och för sig oskadlig varas införsel. Någon särskild anledning, hvarför en så ovanlig åtgärd vore ur sanitär synpunkt nödvändig just med afseende å nu ifrågavarande fabrikat, kan utskottet ej inse, och finner densamma dessutom så mycket mindre lämplig, som derigenom af skäl, hvilka här ofvan blifvit antydda, stor skada komme att tillskyndas de mindre bemedlade och särskildt den talrika arbetarebefolkningen.

Då utskottet sålunda tror sig hafva till fullo vederlagt de skäl, som blifvit till stöd för ett importförbud i ofvanberörda afseende åberopade, skulle utskottet sålunda kunna, oberoende af de öfriga förslagen i ämnet, afstyrka bifall till det nu behandlade, men då utskottet, i olikhet med Andra Kammarens tillfälliga utskott, anser frågorna om importförbud och tillverkningsförbud så sammanhänga med hvarandra, att ett förbud af sistnämnda beskaffenhet icke skulle komma att uppfylla det dermed afsedda ändamålet, med mindre ett importförbud äfven förefunnes, har utskottet trott sig böra i ett sammanhang behandla dessa båda frågor.

Hvad då angår de skäl, som anförts till grund för förbud mot konstsmörs tillverkning inom riket, så synas de utskottet lika litet tillfredsställande som de, hvilka åberopats för importförbudet. Ja utskottet tror til och med, att ett dylikt förbud eller båda förbuden gemensamt, långt ifrån att, såsom dermed skulle afses, upphjelpa jordbruket ur dess betryckta ställning, i stället skulle komma att, om icke strax, åtminstone i en ej allt för aflägsen framtid, nedtrycka detsamma och göra det ohjelpelig skada. Andra Kammarerna och dess tillfälliga ut-

skott tro sig genom dylika förbud kunna å den utländska marknaden, synnerligast den engelska, åt det svenska natursmöret förvärfva ett anseende, som skulle öfverträffa det, hvilket komme andra länders smörprodukter till del. Härigenom skulle det svenska smöret erhålla stor efterfrågan, hastig åtgång och ett högt pris samt vår mejerihandtering sålunda uppblomma och inbringa åt landet rika vinster. Såsom ett afskräckande exempel i motsatt riktning har påpekats den minskning i Hollands och Normandies smörexport till England, som af i dessa länder verkställda blandningar af natursmör med konstsmör skulle varit en följd.

Utskottet tror för sin del, att alla dessa förutsättningar innehålla lika många villfarelser. England torde vid bedömande af beskaffenheten af vårt natursmör icke taga någon hänsyn till, huruvida tillverkning af konstsmör hos oss är förbjuden eller ej. Det har omgärdat sig med stränga lagar mot hvarje försök att på dess marknad utbjuda sistnämnda slags smör under någon benämning än den der antagna eller att förvexla detsamma med naturligt smör. Engelska folket är allt för praktiskt för att lita på andra än sina egna författningar och det skydd mot bedrägeri, desamma tillförsäkra det. Det är visserligen sant, att Hollands smörexport till England under de senare åren förminskats, och det är äfven möjligt, att någon del af denna minskning kan, *innan* Englands margarinlag tillkom, hafva haft sin orsak i den genom det holländska natursmörets uppblandning med konstsmör uppkomna misstron mot det förstnämnda. Men säkert är, att denna omständighet efter margarinlagens införande icke haft det ringaste inflytande eller menligt inverkat på det holländska natursmörets anseende, hvilket framgår deraf, att detta den 16 januari innevarande år i England noterades högre än både det danska och sveuska eller med ända till 124 shillings för 100 skålpund (engelskt), under det att det danska och svenska smöret, deri någon inblandning af konstsmör ju ej gerna kunde misstänkas, samtidigt ej betingade mera än högst 122 shillings. Minskningen i Hollands smörexport har gått hand i hand med ökningen af dess export af konstsmör. Af sistnämnda vara utfördes derifrån endast till England år 1886 84 millioner skålpund och 1887 118 millioner skålpund. En så betydande tillverkning af konstsmör kan ej gerna bestå vid sidan af en lika stor produktion af natursmör som tillföre. En stor del af den förut till natursmör använda mjölken åtgår numera till den vida mera lönande konstsmörtillverkningen; och häri, men ingalunda i någon fortsatt misstro mot det holländska natursmöret är sålunda orsaken att söka till den inträdda minskningen i exporten häraf till England.

Af det ofvan sagda framgår äfven, att England under senare åren förbrukat, förutom natursmör, äfven stora quantiter konstsmör och sålunda äfven för dylik vara öppnat en ganska afsevärd marknad. Till närmare belysning af dessa och härmed sammanhang egande förhållanden tillåter sig utskottet att här intaga ett utskottet tillhandakomet utdrag af den utaf de förenade rikenas generalkonsul i London afgifna berättelse för år 1887 af följande lydelse:

Af smör infördes från:

Danmark	487,603	Cwts, uppskattade till	£ 2,669,125.
Frankrike	416,067	” ” ” ”	2,264,669.
Holland	164,474	” ” ” ”	857,467.
Sverige	163,559	” ” ” ”	881,098.
Tyskland	156,430	” ” ” ”	793,579.
Förenta staterna	52,329	” ” ” ”	213,712.
Canada	32,623	” ” ” ”	139,566.
Norge	7,228	” ” ” ”	39,869.
Andra länder	34,592	” ” ” ”	163,684.
Summa	1,514,905	Cwts	£ 8,016,769.

Af margarin åter infördes från:

Holland	1,172,074	Cwts, uppskattade till	£ 3,516,591.
Belgien	22,895	” ” ” ”	70,301.
Norge	16,650	” ” ” ”	61,962.
Sverige	4	” ” ” ”	12.
Andra länder	61,472	” ” ” ”	191,182.
Summa	1,273,095	Cwts	£ 3,869,948.

Jemföras ofvanstående uppgifter med motsvarande i senaste årsberättelse, sid. 257, framstår, att, medan sammanlagda beloppet af smör och margarin företer en jemn stegring, eller från 2,400,565 Cwts under 1885 till 2,429,977 under 1886 och 2,788,000 under 1887, har importen af smör liktidigt befunnit sig i nedgående, eller

från 1,553,302 Cwts under 1885
till 1,543,404 ” ” 1886
och 1,514,905 ” ” 1887;

hvaraf tydligen visar sig, att i trots af allt, som talats och skrifvits mot begagnande af det med namnet *margarin* numera betecknade surrogat för smör, sådant alltmera vunnit allmänhetens smak och förtroende, hvilket förhållande ytterligare bestyrkes deraf, att, oaktadt den inom detta land med innevarande år i kraft trädde lag med strängt straff belägger hvarje försök att afyttra eller till försäljning utbjuda denna vara såsom smör eller under annan beteckning än i lag stad-

gats, importen och följaktligen förbrukningen deraf befunnit sig fortfarande i jemn tillväxt. Så utgjorde denna import under sistlidne januari månad 119,812 Cwts mot 108,957 under samma månad 1887 samt 84,505 under 1886; under

februari 1888 åter	216,661	Cwts,
„ 1887 „	200,155	„
„ 1886 „	174,916	„

och en härvarande skeppsfunnerare, med mycket betydlig omsättning, har till mig uppgifvit, att holländsk margarin numera finner allmän begärlighet vid proviantering af fartyg såsom varande lika välsmaklig som smör men ej obetydligt billigare. Genom nyss anförda lagstiftning torde ock det med rätta öfverklagade missbruket af välkända smörmärken genom margarinfabrikanterna hädanefter förekommit, likasom äfven ett dylikt förfarande från nämnda fabrikanter sida numera torde vara öfverflödigt.

Naturligt är, att nyssberörda förhållanden utöfva en tryckande inverkan på priset å smör, och detta ej blott för sådant, som uttränges af margarin, utan ock för de finare slagen deraf. Så hafva, såsom synes af nedanstående tabell vid jämförelse med motsvarande i senast afgifna berättelse (sid. 259), prisen i allmänhet under 1887 stält sig lägre än under 1886, oaktadt genom sträng torcka minskad produktion skulle göra motsatsen sannolik.

Från sakkunniga personer har utskottet härjemte erhållit uppgifter om, att äfven till Holland införes icke obetydligt med konstsmör, hufvudsakligen från Amerika, samt att, enär konstsmörtillverkningen är i behof af en mängd mjölk, antalet mjölkgifvande kor i Holland under senare tiden ökats.

Af alla dessa sakförhållanden kunna åtskilliga ganska viktiga slutsatser dragas. Först och främst är det tydligt, att ju mera användning konstsmöret vinner, desto mindre efterfrågan skall natursmöret erhålla och dess pris således nedtryckas. I stället skall det billigare konstsmöret blifva en mycket eftersökt vara på världsmarknaden. Det land, som genom förbud för berörde varas tillverkning och införsel beröfvats möjlighet att tillgodogöra sig denna näringsgren och endast är i stånd att framställa och till salu utbjuda vanligt smör, skall till följd af dettas sjunkande pris och konkurensen med konstsmöret lida anseelig förlust och kanske till och med icke utan svårighet erhålla afsättning därför. Det skall i följd häraf blifva nödsakadt nedbringa sin smörtillverkning, och en del af den mjölk, som förut åtgått härtill, skall icke vidare finna användning. Om deremot konstsmörfabrikationen vore fri och intet hinder för dess lagliga utöfvande förefunnes,

kunde tillverkningen af natursmör inskränkas till mera öfverensstämmelse med den derå rådaande efterfrågan och det mjölköfverskott, som dertill ej åtgäinge, användas vid tillverkningen af konstsmör. För detta kunde i mån af dess beskaffenhet och det anseende, det vore i stånd att förvärfva sig, en god marknad erhållas hufvudsakligen i England, men möjligen äfven i andra länder. Vår ladugårdsskötsel och äfven vårt landtbruk i öfrigt skulle derigenom icke allenast icke förlora något, utan tvärtom kunna och böra uppdrifvas till större höjd ej mindre till följd af den ökade mjölkåtgången än äfven på grund af behovet af den till konstsmörfabrikationen erforderliga talgen. Sedan numera en mängd vegetabiliska oljor börjat att i stället för talg begagnas till maskinerier i verkstäder och fabriker, har talgen erhållit mindre efterfrågan. Men en riklig ersättning härför erbjuder dess användande i konstsmörfabrikerna. I Holland har landets egen produktion af djurfett ej på långt när varit tillräcklig att tillfredsställa konstsmörfabrikernas behof, hvilket ej är att undra på, då man vet, att af 83 kilo råtalg, som antages utgöra den vanliga talgmassan hos en ox, ej kan tillverkas mer än 18 kilo konstsmör.

Allt talar sålunda för, att man icke bör lägga andra band på denna vinstgifvande näringsgren än att dels genom stränga lagbud söka förekomma förväxling af konstsmör med naturligt smör, dels genom noggranna kontroller förhindra, att underhålligt eller af förhelsan skadliga ämnen sammansatt konstsmör i riket tillverkas eller dit införes. Sedan man i dessa afseenden vunnit nödig trygghet, kan en konstsmörindustri inom landet icke lända till skada för någon, men väl gagna ej mindre arbetaren och den mindre bemedlade än äfven sjelfva jordbruket och ladugårdsskötseln.

Tilläggas bör äfven, att förbud för tillverkning och import af konstsmör icke förekomma i något annat land i Europa samt att i de af Nordamerikas förenta stater, der sådana förbud införts, nemligen New-York, New-Jersey, Maine, Ohio och Pennsylvanien, desamma numera åter afskaffats.

Utskottet, för hvilket det i hvad fall som helst synes vanskligt och icke öfverensstämmande med den näringsfrihet, hvarpå vår näringslagstiftning grundar sig, att helt och hållet utrota en näring för att såmedelst gynna en annan, anser alla nu uppräknade omständigheter innebära mer än tillräckliga skäl att afstyrka ett biträdande af Andra Kammarens beslut i ofvanberörda båda afseenden, men vill härjemte erinra om bestämmelserna i den angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden gällande förordning eller den så kallade mellanrikslagen, enligt hvilken Norge är berättigadt att land-

vägen till Sverige införa alla slags alster af norsk tillverkning, samt i sammanhang härmed hemställa, huruvida detta stadgande ej är af beskaffenhet att lägga hinder i vägen för det ifrågasatta importförbudets tillämpning mot nyssnämnda land, hvarigenom af lätt insedda skäl hela det med förbudet afsedda syftet skulle förfelas.

Slutligen anser utskottet sig ej heller böra lemna oanmärkt, hvad icke synes hafva blifvit af Andra Kammaren beaktadt, eller att ett förbud mot tillverkning af konstsmör inom landet måste vara förenadt med skyldighet för staten att inlösa redan här befintliga konstsmörfabriker eller på annat sätt lemna innehafvarne af desamma nöjaktig ersättning för den förlust, som kan af förbudet dem tillskyndas. Framställning om dylik ersättning har redan med anledning af Andra Kammarens beslut blifvit den 27 sistlidne april till Kongl. Maj:t ingifven af förut nämnda aktiebolaget »Baby», hvilket dervid beräknat den skada, detsamma komme att lida, om dess verksamhet afbrötes, till inemot femtiotusen kronor, och det finnes intet tvifvel om, att äfven den i Arboga anlagda fabriken komme att i sinom tid framställa anspråk i enahanda afseende.

Hvad åter vidkommer det föreslagna stadgandet om undersökning af till riket infördt natursmör, innan detsamma skulle få från tullverket till importören utlemnas, så, när detta stadgande skulle afse att göra det ifrågasatta införsel förbudet för konstsmör fullt verksamt, kunde sålunda utskottets uppfattning om införsel förbudets olämplighet ensamt utgöra tillräckligt skäl för afstyrkande jemväl af denna del af förslaget. Men äfven många andra och dertill mycket starka skäl tala mot en dylik undersökning, hvadan utskottet, jemväl under förutsättning att ett importförbud komme till stånd, anser sig böra på det kraftigaste afråda densamma. Vår hufvudsakliga import af smör eger nemligen rum från Finland och utgöres af sekunda vara, som mindre tillverkas inom landet, men mest förbrukas af den fattigare befolkningen. Att fördyra denna vara skulle således redan under nuvarande förhållanden innebära en förökad utgift för den fattige, men åtgärden blefve så mycket känbarare, sedan äfven tillgången på ett billigare smörsurrogat genom importförbudet afstängts. Det är till och med tvifvel underkastadt, huru vida det s. k. finnsmöret skulle vara i stånd att bära kostnaderna för en undersökning af ifrågavarande beskaffenhet. I den nu gällande förordningen angående kontroll å handel med konstsmör finnes en taxa faststald å dylika undersökningar, upptagande 12 kronor för ett ensamt prof, 20 kronor för två samtidigt inlemnade prof och 5 kronor för hvarje prof utöfver de 2 första, då flera prof samtidigt inlemnas. Betänker man nu, att finnsmöret till riket inkommer i

kärl om 4 à 5 pund, samt att från hvarje sådant kärl minst ett prof måste undersökas, för att kärlet skall få från tullverket utlemnas, är det lätt att uträkna den kostnad, som härigenom pålägges smöret och hvilken vid dess försäljning måste genom prisets förhöjning ersättas. Svårighet torde väl äfven möta att å hvarje ort, dit smör införes, finna en kemist eller annan person, som är behörig att verkställa ifrågavarande undersökningen; och att från annan ort reqvirera en sådan skulle naturligtvis medföra än större kostnader. Förslaget i denna del synes sålunda icke ens vara praktiskt utförbart.

På grund af hvad här ofvan blifvit anfördt får utskottet hemställa:

1:o att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens beslut om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utfärdande af förbud mot införsel af konstgjordt smör eller margarin äfvensom af oleomargarin;

2:o att Andra Kammarens beslut — det Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af förordning, hvarigenom bestämmes, att vara, som under namn af »smör af mjölk eller grädde» i landet införes, skall, innan varan från tullverket till importören utlemnas, på dennes bekostnad af sakkunnig person undersökas för utrönande, att varan icke utgöres af eller är uppblandad med konstgjordt smör — icke måtte af Första Kammaren bifallas;

3:o att Första Kammaren ej heller måtte biträda Andra Kammarens beslut att i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af förbud emot tillverkning inom riket af margarin eller konstgjordt smör.

Beträffande åter den del af frågan, som förut utgjort föremål för detta utskotts behandling och afser skärpta bestämmelser om kontroll öfver tillverkning och försäljning af konstsmör, har utskottet, med den uppfattning det här ofvan uttalat, och då det anser denna väg vara den enda, på hvilken staten bör i ifrågavarande näringsgren ingripa, endast att här åberopa innehållet af sitt förut i ämnet afgifna utlåtande samt att på deri anförda skäl å nyo uttala önskvärldheten af, att en ny

lag i berörda afseende utfärdas, grundad hufvudsakligen på följande principer:

att med »smör» menas endast sådant, till hvars beredning uteslutande användes fett af mjölk eller grädde;

att åter med »margarin» (eller »margarine», hvilken sistnämnda benämning blifvit i flera andra länder antagen) afses hvarje fabrikat eller produkt, afsedd att likna natursmör, hvaruti fettets icke uteslutande hemtats ur mjölk eller grädde;

att alla kärl, hvaruti konstsmör, afsedt till försäljning, förvaras, försändes eller utlemnas, skola så väl å bottnarna som sidorna bära ordet »margarin», inbrändt med stora, tydliga bokstäfver;

att kärl, hvori konstsmör till riket inkommer eller derifrån utföres, dessutom skola till form och utseende skilja sig från sådana, hvori natursmör vanligen packas, samt vara försedda med namnet på fabrikanter och fabrikenes stämpel;

att de kärl, hvori konstsmör till riket inkommer, jemväl skola vara försedda med namnet på det land, der varan blifvit tillverkad, samt åtföljas af utaf behörig myndighet utfärdadt bevis derom, att den fabrik, hvars märke finnes kärlet åsatt, står under offentlig kontroll;

att vid export af konstsmör varan skall i utskeppnings- och frakthandlingarna angifvas såsom margarin;

att uppgifter genom svenska konsulaten i utlandet skola, der sådant är möjligt, årligen insändas med uppgift på de utländska konstsmörfabrikerna och deras respektive märken;

att fabriker för konstsmör här i landet ställas under statens kontroll;

att i hvarje försäljningslokal, der konstsmör säljes eller utbjudes, skall så väl utanför som inuti lokalen med stora bokstäfver, anbringade på ett genast i ögonen fallande sätt, vara tillkännagifvet, att dylik försäljning der bedrifves;

att omslag kring konstsmör, som utlemnas till köpare, skola bära beteckningen »margarin» jemte säljarens namn och adress. Likaså skola alla regelbundet formade stycken konstsmör, som säljas, bära namnet »margarin»;

att i alla skriftliga aftal, kontrakt, räkningar och andra handlingar, som afse försäljning, köp, försändning eller leverans af konstsmör, varan uttryckligen skall angifvas såsom margarin;

att vederbörande allmän åklagare skall, der misstanke uppstår om förbrytelse mot lagens föreskrifter, låta anställa undersökning och analys. Kostnaderna härför förskotteras af allmänna medel, men uttagas sedan af lagbrytaren;

att för förbrytelser mot lagen stadgas böter till högt belopp, deraf $\frac{2}{3}$ delar tillfalla åklagaren och $\frac{1}{3}$ del kronan, hvarförutom varan förklaras förbruten till lika fördelning med böterna; och får utskottet med anledning häraf ånyo hemställa,

4:o att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ny författning angående kontroll öfver tillverkning och försäljning af konstsmör måtte varda på nu antydda grunder utfärdad.

Stockholm den 6 maj 1888.

På utskottets vägnar:

O. M. BJÖRNSTJERNA.

Herr Nyström har anmält, att han ej deltagit i frågans behandling.

Reservation

af herr *Engström*: »Jag reserverar mig mot utskottets nu afgifna utlåtande och anser att utskottet bort på de skäl, som finnas anförda i Andra Kammarens tillfälliga utskotts betänkande, tillstyrka Första Kammarerna att biträda Andra Kammarens i denna sak fattade beslut.»